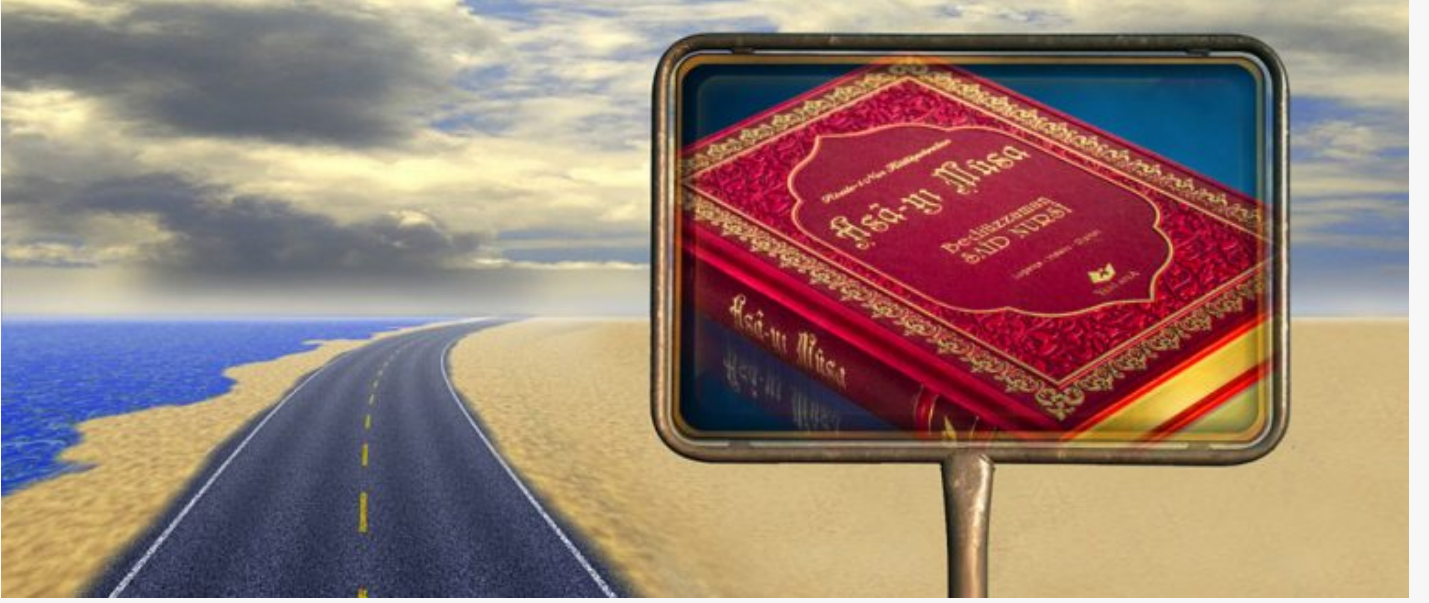

Şarktaki medrese hocaları Bediüzzaman'ı anlatıyor

Bediüzzaman, Allah'ın ülkemize bahsettiği mümtaz bir şahsiyettir

Yrd. Doç. Dr. Abdülcilil Candan: “Üstad Said Nursî, iman kıtlığı döneminde Allah Teâlâ'nın ülkemize bahsettiği mümtaz şahsiyettir. Üstad'ın iman mücadelesi beni etkiledi. İzzetli duruşu, zorluklara boyun eğmemesi, hayatı boyunca kimseden bir şey talep etmemesi öne çıkan özellikleridir.”

TAKDİM

Aziz Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin muhteşem eserleri Risâle-i Nurlara bu zamanda mektep ehlinin sahip çıktığı mutlaktır. Bunun yanı sıra medrese ehlinin de sahip çıkması gerektiğini Emirdağ Lâhikası'ndaki şu sözlerinden anlamaktayız: “Risâle-i Nur medreseden çıkmış, ilim içinde hakikate yol açmış, hakikî sahipleri ve taraftarları medreseden çıkan hocalar olduğuna binaen...” (Emirdağ Lâhikası, s. 224)

Üstad Hazretlerinin beyan buyurduğu bu manidar ifadelerden yola çıkarak, şarktaki medrese hocalarına Bediüzzaman'ı sorduk. Çalışmamızı tamamlamak üzere şarka bir seyahat yaptık. Günümüzde “şark medresesi” olarak bilinen ilim yuvalarının yoğun olduğu şehirlerimizden Van, Bitlis, Siirt ve ilçelerini bu vesileyle gezerek, medrese hocalarıyla bizzat görüştük. Van'daki medrese hocalarından Eta Beyaz'ın mihmendarlığında araştırmalarımızı sürdürürken, öncelikle, hâlen Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğretim Üyesi olan Yrd. Doç. Dr. Abdülcilil Candan Beyle görüştük. Çalışmanın mahiyetini anlattığımız Candan Hoca, sorduğumuz suallere açık yüreklilikle cevaplar verdi. Van'da daha bir çok medrese hocasına teklifimizi ileterek, Tillo'ya gidiverdik.

Tillo'da yoğun bir şekilde bulunan ilim yuvası medreselerdeki araştırmalarımızda, Siirtli dostlardan Cemil Özmen, Ali Bey ve Tillolu Burhan kardeşlerim bize rehberlik yaparak yardımda bulundular. Tillo'da, ilk önce, kalabalık bir talebe grubuna ders vermekte olan Molla Burhan Mücahitioğlu Hocaefendinin medresesine giderek randevu talep ettik. Bizi kalabalık bir talebe grubuna ders verirken kabul eden Molla Burhan Efendi, bizi sıcak bir ilgiyle karşılamıştı. Bir müddet talebelerine verdiği derse de iştirak ederek, akabinde kendisine ait odasına geçtik. Aziz Üstad'la alâkalı suâllerimize içtenlikle cevaplar vermişti.

Kendisinin işlerinin yoğunluğundan dolayı yazılı olarak takdim ettiğimiz suâlleri umre ziyareti dolayısıyla umrenin akabinde cevaplandıracağını sözünü almıştık.

Tillo'da bir diğer medrese hocası, “Hafız Taha Hoca” olarak bilinen Muhterem Taha Gültekin Efendiyle ders verdiği mekânında mülâki olduk. Gayet nezih karşılayışı, Aziz Üstadımız ve eserleriyle ilgili manidar ifadeleri doğrusu bizi ziyadesiyle memnun etmişti. Çok değerli görüşlerini aldığımız Hafız Taha Efendinin duâları arasında oradan ayrıldık.

Çalışmamızı sürdürürken Siirt merkezde ziyaret ettiğimiz bir diğer muhterem hocaefendi ise Molla Bedreddin Sancar Efendiydi. Siirt merkezde oturan Molla Bedreddin Efendi, Üstad ve Risâle-i Nurlarla alâkalı senakâr ve dostane ifadelerde bulundu.

Şarkta daha bir çok medrese hocasına suâllerimizi yazılı olarak takdim ettik.

Çok değerli hocaefendilerden daha sonra da bizzat aldığım kıymetli görüş ve değerlendirmelerle, sizi baş başa bırakıyorum.

Allah’a emanet olunuz...

İLK MİSAFİRİMİZ YRD. DOÇ. DR. ABDÜLCELİL CANDAN

Medrese tahsilinize ilk defa kaç yaşında, nerede başladınız? Kaç yıl sürdü?

Medrese tahsiline yedi yaşında Batman’da başladım. Tahsilimin çoğunu Batman ve Mardin’de yaptım. Hayatın bir medrese olduğuna inandığımızdan tahsil yapmaya devam ediyorum. Şu anda cesetleriyle göçmüş, ancak ilimleriyle devam etmekte olan üstatlardan ders almaya devam ediyorum. Böyle şahsiyetlerin ölmediğine inanıyorum.

Tahsiliniz boyunca hangi eserleri okuyup mütalâa ettiniz ve nerelere kadar okudunuz?

Allah’ın lütfu ve ihsanı olduğu ve sorduğunuz için söylüyorum. Rabbimiz de “Allah’ın nimetini an!” (Duha, 93/11) buyurmaktadır. Çok kitap okuyan biriyim. Günde on saati bulmaktadır. Bu alışkanlığım, orta okuldan beri devam etmektedir. Binlerle ifade edilen bir miktarda kitap okudum desem, abartı olmayacağını söyleyebilirim. Okumam kitap, sünnet ve sosyal içerikli konuları ihtivâ eden kitaplardır. Tanıtma kabilinden söylüyorum. Celaleyn, Beydavi, İbni Kesir, Taberi, Keşşaf, et-Tenvir ve’t-Tahrir, Hak Dini Kur’ân Dili, Tefhim, Letâifu’l-İşaret, Kurtubi, Fîzilal, Razi, Alusi, Kasimi, Şa’ravi, Menar tefsirlerinden çok yararlanıyorum. Tefsir usûlü kitaplarından el-İtkan, el-Burhan, Menahilu’l-İrfan, Kavidu’t-Tefsir, et-Tefsir ve’l-Müfessirûn yararlandığım bazı eserlerdir. Hadis ilimlerinden Tedribu’r-Râvi, Kavidü’t-Tahtis, Ulumu’l-Hadis ve Mustelahatühü, Kütüb-i Aşre, yani meşhur on hadis kitabını şerhleriyle beraber mütalâa etmeye çalışıyorum. Fethu’l-Bari, Şerhu Müslim, Neylu’l-Evtar, es-Sünenu’l- Kubra, Mirkatu’l-Mefatih, Musannef İbn Ebu Şeybe, Musannef Abdurrezak, Faydu’l-Kadir, Muhammed Nasiruddin Elbani Silsilsei, et-Tergib ve Terhib, Riyazü’s-Salihin, fıkıh kitaplarından el-Mecmu, Fıkhu’s-Sünne, el-Mufasssal fi Ahkami’l-Merati, el-Muğni, el-Fıkhu’l-İslâmî ve Edilletuhu el-Mustasfa el-Veciz, Fetava ibn Teymiyye. Ahlâk kitaplarından İhyaü Ulum ve şerhi, Nadratu’n-Neim (12 cild).

Selefin kitaplarından yararlandığım gibi çağdaş İslâm âlimlerden de yararlanıyorum. Nedvi, Muhammed İkbâl, Seyyid Kutub, Muhammed Reşid Rıza, Vehbe Zuhayli, Yusuf el-Karadavi hayatıma yön veren ulemadandır. Bal arısı gibi her çiçeğe konup bal elde etmeye çalışıyorum. Siyer kitaplarını çok seviyorum. Onlarca siyer kitabı okudum.

Bediüzzaman Hazretleri’nin eserleri olan Risâle-i Nurları okuma ve inceleme fırsatınız oldu mu? Bu husustaki değerlendirmelerinizi anlatır mısınız?

Üstad Said Nursî’nin eserleriyle orta okulda tanıştım. Risâle-i Nur’un tamamını bir defa baştan sona okuma fırsatını elde ettim. Şimdi de diğer eserlerde olduğu gibi ihtiyaç hissettiğim zaman okurum. Tekrar tekrar okuduğum, Kur’ân ve hadis kitaplarıdır.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri şarkta doğmuş, şark medreselerinde okumuş, eserleriyle milyonlarca insanın imanının kurtulmasına vesile olmuştur. Böylesine muhteşem bir âlimi anlatır mısınız? Varsa hatıralarınız bizimle paylaşır mısınız?

Üstad Said Nursî, çağımızın müceddidlerindendir. İman kıtlığı döneminde Allah Teâlâ’nın ülkemize bahşettiği mümtaz bir şahsiyettir.

Risâle-i Nur, tahkikî imanı vermeye çalışır. Şüphe ve tereddütlerin çoğaldığı günümüzde taklidî iman yetmemektedir. Üstad’ın iman mücadelesi beni etkiledi. İzzetli duruşu, zorbalara boyun eğmemesi, hayatı boyunca kimseden bir şey talep etmemesi öne çıkan özellikleridir. O milletin imanının kurtulmasını birinci hedef olarak tayin etmişti. İslâmî

hakikatlere “Bir Said değil bin Said feda olsun” demesi bunun ifadesidir. Türkiye’den Japonya’ya, oradan Amerika’ya, Avrupa ve Afrika’ya, oradan Asya’ya milyonlarca insanın İslâm’la tanışmasına vesile olması, hâlen de milyonlara hitap etmesi nadir insana nasip olan bir meziyettir. Üstad otuz yıla yakın zindan hayatıyla, Cennet yolunun gül ve halılarla döşeli olmadığını gösterdi. İbrahim (as), aynı yol için ateşe atıldı. Yusuf (as), bu maksatla zindana girdi. Yahya ve Zekeriyya’yı (as) onun için testereyle biçtiler. Hz. Muhammed (asm) onun için muhacir oldu.

Risâle-i Nur’u, ilkin, Sason’un ıssız, cemaatsiz bir köyünde okuma fırsatı buldum. Köyde imamet yapıyordum. Cemaat olmadığı için onlarla ünsiyet buluyordum.

Risâle-i Nurlar nasıl bir tefsirdir? Risâle-i Nurlar hakkında değerlendirmelerde bulunur musunuz?

Risâle-i Nur tahkikî imanı kazandırmayı hedef alır. Tefsir kategorisinde kelâmî tefsire daha yakındır. Zemahşerî, Râzî ve Beydâvî’nin tefsir yöntemlerine yakındır. Akideye dair iki civarında âyet tefsir etmiştir.

Kur’ân müşkilâtı; yani çözülmesi gereken âyetler üzerinde durur. “Zihne Takılan Âyetlerin Tefsiri” konulu çalışmamı yaparken ondan hayli yararlandım. Çağdaş kelâmî bir tefsir olma özelliği önce çıkmaktadır.

Risâle-i Nurlar ülkemizde olduğu gibi, dış ülkelerde de önemli bir ilgiye mazhar olmaktadır. Bu durumu nasıl yorumluyorsunuz?

Risâle-i Nurlar, İslâm’a hizmet etme amacıyla kaleme alınmıştır. İnsanlar, dine ve imana susamışlardır. Kaynak buldukları her yerde kana kana içmeye çalışırlar. Risâlelerin yayılmasında Üstad’ın öğrencilerinin de katkısı olmuş, Allah Teâlâ ecirlerini kat kat versin.

Üstad Hazretleri bir eserinde, “Risâle-i Nur medreseden çıkmış, ilim içinde hakikate yol açmış, hakikî sahipleri ve taraftarları medreseden çıkan hocalar olduğuna binâen...” demektedir. Üstad’ın bu sözü muvacehesinde bir değerlendirme yapar mısınız?

Medrese, ulema yetiştirir. Ulema, hâkim ve hekim konumundadırlar. Hangi kitabın ne kadar yararlı olduğuna karar verecek olan, ulemâ kesimidir. Üstad’ın medreseden çıkması önemlidir. Üstadın medresede tahsil görmesi, çalışmadan ilmin elde edilemeyeceğini gösterir. Medresede okumuş olmasaydı, insanlar “Tahsilsiz birinin peşine gidilmez” itirazını yapabilirlerdi. Bu nedenlerden dolayı, Üstadın kısa bir süre de olsa okumuş olması, medreseyi tanıma, ulemaya daha kolay ulaşma ve onlara tesir etme imkânını kazandırmıştır.

Medrese hocaları ile alâkalı bu değerlendirmelerin yanı sıra, ehl-i mektebin Risâle-i Nur karşısındaki duruşuyla ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir?

Ne hazindir ki mekteplerimizde yeteri kadar dinî eserlere önem verilmiyor. Bazen öğrenmek isteyenlere izin verilmiyor. Risâle, diğer çağdaş âlimlerimizin çalışmalarıyla sahrada susamış insanların imdadına yetişti. Zorla, ikrahla, baskıyla, şantajla inançların söndürülmeyeceğini ortaya koydu.

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Üstad’ın üç büyük eseri var. Birincisi Risâle-i Nur; ikincisi tavizsiz ve nezih hayatı; üçüncüsü de fedakâr öğrencileri. Çağımızda milyonlarla ifade edilen eserler yazıldı. Eser konusunda boşluk yok. Ancak zor şartlarda inancın nasıl yaşanacağını, taviz vermeden yürümenin, dik duruşun ne olduğunun, izzet ve iffetle hareket etmenin yaşanmış örnekleri azdır.

Merhum Üstadımızın nezih ve izzetli hayatı, beni eserlerinden daha çok etkiledi. Bazı âlimlerin ilmi kendileriyle kabre gider. Bazıları okunacak eser yazar; kimisi de aynı misyon ve dâvâyı devam ettirecek öğrenciler yetiştirir. Üstadın bu yönü her âlime nasip olmadı. Üstadımıza Cenâb-ı Allah’tan rahmet diler, sizlere de çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Yrd. Doç. Dr. Abdülcélil Candan

1959 yılında Mardin'in Midyat kazasında doğdu. İlkokulu Batman'da, Liseyi Mardin İmam-Hatip Lisesinde bitirdi. Aynı zamanda yörenin hocalarından Arapça-belâgat dersleri aldı. 1983 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Değişik ilçelerde vaizlik ve müftülük yaptıktan sonra 1993 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne girdi. Basılı kitap, makale, çeviri, gazete yazıları ve radyo programları vardır. Evli ve beş çocuk babası olan Abdulcelil Candan hâlen Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Meslek Yüksek Okulu'nda Tefsir Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

Yayımlanmış Eserleri:

İslâm Tarihinde Mezhep Çatışmaları ve Taklit

Kur'ân Tefsirinde Sapma ve Nedenleri

Kur'ân Okurken Zihne Takılan Âyetler

Kur'ân'da Hak-Batıl Mücadelesi

BABNİRLİ MELE (MOLLA) ABDULLAH: Bediüzzaman'ın temas ettiği nokteleri hiçbir tefsirde görmedimBABNİRLİ MELE (MOLLA) ABDULLAH: Bediüzzaman'ın temas ettiği nokteleri hiçbir tefsirde görmedimKur'ân'ı Nasıl Anlamalı?

Müslüman ve Mezhep,

Ömür Boyu Dâvet

Ulemanın Gücü

Dinde Aşırılık ve İtidal

Medrese hocası muhterem Mahmud Er:

Zaman Nurların lehine işliyor

Muhterem Mahmud Er Hoca, kendisiyle röportaj talebimize, aşağıdaki metni göndererek cevap verdi:

Aziz sıddık kardeşim;

“1933'te Şırnak'ın İdil kazasına bağlı Kozluca Köyünde dünyaya geldim. İlk tahsilimi 14 yaşında çevre köylerde yapmaya başladım. Yaklaşık 15 yıl süren tahsil hayatımı, az bir kısmını Suriye'de olmak üzere büyük bir bölümünü ise Cizre ve çevre köylerinde gerçekleştirdim. Medrese tahsilim müddetince Sarf, Nahv, Mantık, Tefsir, Şeriat, Hadis ve Fıkıh okudum.

“Cizre'nin çevre köylerinden Oyalı Köyünde medrese tahsilimi yaptığım 1950-1960 yılları arasında, köyün imamının yanında Osmanlıca Asa-yı Musa Risâlesi vardı. Bizlere bu risâleden arasıra ders yapardı. İşte benim Risâle-i Nurları ve Üstadı tanımam bu tarihler arasında, köy imamının vesilesi ile oldu.

“Bizler esasen tarikatların hâkim olduğu bir coğrafyada yaşıyor olmamız hasebiyle, fitrî olarak medrese tahsili esnasında tarikat şeyhlerinden doğrudan veya halifeleri vasıtasıyla tedris-i ilim görüyorduk. Hâl böyle olunca da hayatımızın her alanında hâkim kuvvet tarikatlar olmuştur. Bende Risâleleri tanıdığım ilk zamanlar, tarikatlardan aldığım keşf-u kerâmetlerden gelen zevkleri yeterli görerek, Risâle-i Nurlara gerekli ilgi ve alâkayı maalesef göstermedim. Haliyle de Nurlardan istifade edemedik. Aslında Şeyh Seyda zamanını düşünüyorum da, o zamanlar Şeyh Seyda muhitimizin en meşhur, büyük âlimlerinden olmasına rağmen, kendisini yeterli görmemiş, enâniyetine yenik düşmemiş, Üstad Hazretlerinin asrın imamı olduğunu anlamış ve mânâ âleminde Bediüzzaman Hazretlerinden dersler almıştır.

“Zararın neresinden dönülse kârdır kaidesince, Risâle-i Nurların kıymetini geç anlamakla birlikte, son nefesimize kadar Nurları okuyarak istifade etmeye azm-u cehd edeceğiz İnşallah. Çünkü zaman Nurların lehine işliyor. Şu an yaşadığımız

zaman, eski zamanlara kıyas edilemeyecek kadar farklılıklar göstermiştir. O zamanlar okuduğumuz ilimler bizlere kâfi geliyordu. Şu anda ise eski zamanda okuduğumuz ilimler ancak bizi kurtaracak kıfayette olmakla birlikte, etrafımıza veya çocuklarımıza yeterli gelmemekte ve imanî ihtiyaçlarını karşılamakta aciz kalmaktadır.

“Bu yöre ahalisinin çoğunun şahidi olduğu ve dillerden dillere yayılan bir hatırayı nakletmek istiyorum: O zamanlarda Şeyh Seyda Cizre’de ikamet ediyordu. Mânâ âleminde Üstad Hazretlerinin vefatını haber alan Şeyh Seyda, Üstadın cenazesini yıkayıp gıyabi cenaze namazını kıldırmak üzere, kalabalık bir grup talebe ve mürit topluluğuyla sabah erkenden yayan olarak yola çıkar. Midyat’a yakın bir mevkiye varınca, cenazeye yetişemeyeceğini anlar ve orada bir hanede konaklar. Cenaze yıkamak için müritlerine hemen su hazırlamalarını emreder. Su hazırlanınca hemen Üstad Hazretlerinin gıyabi cenazesini yıkar ve ardından Üstad Hazretlerinin gıyabi cenaze namazını kıldırır.

“Bir başka hatıratında ise; Şeyh Seyda ara ara Üstad Hazretlerinden mânâ âleminde dersler almıştır. Bu nev’î hadiseler müteaddit defa talebe veya müritleri şahit olmakla birlikte, halk arasında da iştihar etmiştir.

“Bahtiyardır o insan ki, asrın imamını tanıma şerefine nail olmakla birlikte, Nur eserlerinden istifadesini arttırmak için azm-u cehd ederek, böylelikle fani hayatını ibka etsin.

“Allah, ahirette sizleri kurtaracak bir eser olabilecek mahiyetteki bu nev’î çalışmalarınızda muvaffakun bil hayr etsin. Âmin.”

BABNİRLİ MELE (MOLLA) ABDULLAH: Bediüzzaman’ın temas ettiği nükteleri hiçbir tefsirde görmedim

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Şark medreselerinde, umman gibi seydaların yanında medrese tahsilimi ikmal ettim, icazet aldıktan sonra 20 seneye kadar tedrisâtâ devam ettim ve birçok talebeye icazet verdim. Bu hizmetle beraber vaaz, hutbe ve telif hizmetlerine de ağırlık verdim.

Yayınlanmış eserlerim şunlardır: 1. Çağlar Boyu İslâm Fıkhi (iki cilt, basılmıştır) 2. Mezhepler ve Sistemler (bir cilt basılmıştır.)

Kaleme aldığım ve henüz basılmayan çalışmalarım ise şöyle: 1- Fethü’l-Celil Tercümesi. 2- Şeyh ve Müteşeyyih. 3- Denge. 4- Divanem (Arapça, Türkçe ve Kürtçe’den müteşekkildir) 5- Arapça fıkıh (iki cilt).

Mustafa TAYFUR

Medrese tahsilinize ilk defa kaç yaşında, nerede başladınız? Kaç yıl sürdü?

Medrese tahsilime ilk olarak Keferzo Köyünde (Batman’a bağlı) Seyda Mele Ahmed’in yanında başladım, ondan sonra Seyda Mele Muhammed’in (Arapkentli) yanında okudum, sonra Ayınkaf’ta Seyda Mele İsmail’in yanında, daha sonra Fetli Köyünde Seyda Mele Yasin’in yanında ve en son Ahmedi03.12.2009 Köyünde Seyda Şeyh Arif’in yanında okudum. Ve ilim icazetimi ondan ve kardeşi Şeyh Afif’ten aldım. Şimdi Batman’da ikamet ediyorum.

Tahsiliniz boyunca hangi eserleri okuyup mütalâa ettiniz ve nerelere kadar okudunuz?

Okuduğumuz ve tedrisâtâ ağırlık verdiğimiz ilimler, Nahiv ve Sarf’tır. Bunun yanı sıra medresenin müfredât programında yer alan tefsir, fıkıh, hadis, istiâre, mantık, vadi, belâgat, münâzarâ, hesap, tasavvuf, hendese gibi ilimlerden metinleri ve bir kısım şerhlerini okudum, bunların cüz’î kısmını talebelerime de okuttum, öğrettim.

Bediüzzaman Hazretleri’nin eserleri olan Risâle-i Nurları okuma ve inceleme fırsatınız oldu mu? Bu husustaki değerlendirmelerinizi anlatır mısınız?

Risâle-i Nur Külliyyatından mahiyetini anlayacak kadar okudum, inceledim ve bahusus İşârâtü'l-İ'câz gibi Arabî eserlerini tam inceledim. Ve Elhamdülillah Risâle-i Nur'un genel içeriğini kavrama bilgisine kavuştum.

Risâle-i Nur medrese ve mektep ilimlerinin mahsûlü olması hasebiyle risâle ile diğer ilimlerin arasında fark görmüyorum. Yeter ki, tefekkürle okunsun, tefekkürle okunan her ilim diğerinin de okunması gibidir.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri şarkta doğmuş, şark medreselerinde okumuş, eserleriyle milyonlarca insanın imanının kurtulmasına vesile olmuştur. Böylesine muhteşem bir âlimi anlatır mısınız? Varsa hatıralarınız bizimle paylaşır mısınız?

Bediüzzaman'ın şahs-ı mânevîsini ve ilmî seviyesini tarif etmek ne beMustafa TAYFURNim, ne de benim gibilerin kârıdır. Sadece derim ki, Hicri 13. asrın en mütebahhir, müfessir, mütefekkir ve müçtehitlerindendir. Ve Kur'ân'ın bahsettiği "râsihûn" (ilimde derinlik kazanmış, otorite) u03.12.2009lemaların başında gelmektedir. Hatta râsihûn ulemanın değinemedikleri "müteşâbih" âyetleri de tefsir etmesi ayrı bir özelliğidir. Zira o, Kur'ân'ın derin nüktelerini okuyan, denizine dalan ve tüm cevherleri istinbat edip insanlık pazarına sunan en mükemmel üstaddir. Sadrındaki denizi satırlara döken bu büyük şahsiyet, dünyanın her yerine damgasını vurmuştur. Onu 'Bediüzzaman'la lâkablandırılanlar isabet etmişlerdir.

Birinci Said döneminde, hocası Molla Fethullah ve fikirdaşlarıncı "Bediüzzaman" ismi takılmışsa da, Molla Said, Molla Said-i Meşhur, Said Nursî gibi isimler kullanıldığı03.12.2009ı malûmdur. Üstad, din ilimleri ile fen bilimlerinin birlikte okutulmasını hedeflemiş, bu amaçla İstanbul'a gidip bu düşüncesini zamanın hükûmetine takdim etmiştir. Doğuda kurulmasını hedeflediği Medresetü'z-Zehrâ'nın (üniversite) Arapça, Türkçe ve Kürtçe olmak üzere üç dilde eğitim yapmasını tavsiye etmiştir.

Evet, Üstadın mânevî talebesi olarak derim ki: Üstad dağlarda ve savaşta iken, yanında bir eser olmadığı halde İşârâtü'l-İ'câz tefsirinde "Ve mimmâ rezaknâhüm yünfikûn" âyetini tefsir ederken temas ettiği mûciz ve belîğ nüktelerini hiçbir tefsirde göremedim.

İlimle birlikte dinî cesaret, zühd gibi temel değerleri de hâvî olan Üstad, bu vasıflarıyla din ulemasına sürülen dünyaperestlik ve tamahkârlık lekesini bertaraf etmiştir.

Bu büyük müçtehit, din düşmanları tarafından idamla yargılanmış, ömrünün çoğunu gurbette ve hapislerde geçirmiş, sürgün edilmiş, I. Cihan Savaşı'nda kendi talebelerinden milis kuvvet kurup düşmanla savaşmış, Rusya'da 3 yıl esir kalmış, sonra firar edip İstanbul'a 03.12.2009gelmiştir.

Diğer ermişler gibi tüm sıkıntılara sabırla katlanan büyük Üstad, her yönüyle Kur'ân'a ve Müslümanlara itibar kazandırmıştır.

Risâle-i Nurlar nasıl bir tefsirdir? Risâle-i Nurlar hakkında değerlendirmelerde bulunur musunuz?

Risâle-i Nur, Kur'ân'ın tefsiridir. Bütün tefsirler Kur'ân'ın muhtevâsını izah etmek için yazılmıştır. Fakat Risâle-i Nur, ziyade olarak, asrın felsefesine, ateizmin mahsulü olan Materyalizme, Darvinizme ve müsteşriklerin itirazlarına cevap verir mahiyette olup tüm muterizleri susturduğundan ötürü tahaddi (meydan okuma) noktasında Kur'ân gibi bir nev'î mu'cizelik vasfını kesbetmiş, İslâm'a ve Kur'ân'a uzanan kirli kalemleri tersine çevirerek muknî bir üslûpla cevap vermiştir.

Asrın filozoflarının zihinlerindeki tüm tereddütleri silen bu tefsir, çağın en gerekli tefsirlerinden biri, belki de başıdır. Evet, İkbâl gibi birçok asrî ulemanın cevapsız bıraktığı en mühim soruları (mirasta erkeğe iki, kadına bir hisse gibi) kâfi derecede cevaplayan, ilmî ve ma03.12.2009ntikî çerçeve çizerek, vehbî ve mu'cizeli bir eser olduğunu ispat eden cihanşümûl bir Kur'ân tefsiridir.

Evet, Üstad'ın 1951'de Şam'ın derin ulemasının bulunduğu Emevî Camii'nde okuduğu hutbe, hem geleceğe yönelik olaylara işaret etmiş, hem de müellifin dünyaya bakış açısının ve ilmî seviyesinin genişliğine remiz olmuş, Şam'ın tüm

ulemasının mührüyle “Bediüzzaman” lâkabını almıştır.

Risâle-i Nurlar ülkemizde olduğu gibi, dış ülkelerde de önemli bir ilgiye mazhar olmaktadır. Bu durumu nasıl yorumluyorsunuz?

Risâle-i Nur’un ülkemizin dışına ve tüm dünyaya yayılmasının sırrı, ihtivâ ettiği cihanşümulluk vasfına irtibatlıdır. Nur sıfatını taşımasının sebebi de, her yere yayılabilmesidir. Güneşin nur vasfını muhtevî olan bu eser, İslâm’a ve Kur’ân’a musallat olan tüm gölgeleri kaldırma vasfına sahip olduğundan her yere intişar etmiştir. Bu ideâl sadece benim değil, tüm ehl-i insaf ulemanın görüşüdür. Zira “Nur” vasfını ihtivâ etmesine hiçbir itiraz olmayacak şekilde semere vermiştir. Verdiği semerenin tümü beşerin iki dünyasını tenvir edecek kadar zengin dozajlı bir eser olma vasfındadır. Hatta Kur’ân’ın düşmanları da bu nurdan müstefid olmuşlardır.

Üstad Hazretleri bir eserinde, “Risâle-i Nur medreseden çıkmış, ilim içinde hakikate yol açmış, hakikî sahipleri ve taraftarları medreseden çıkan hocalar olduğuna binaen...” demektedir. Üstad’ın bu sözü muvacehesinde bir değerlendirme yapar mısınız?

Üstad Hazretlerinin medreseden zuhuru, gösteriyor ki, medrese ilminin içinde hakkın ispatı için her çeşit cevap vardır ve bu cevaplar Üstad gibi dâhîlere muhtaçtır. Bu nedenle Risâle-i Nur ve müellifinin yüce karakterini bilme yeteneği medrese ulemasına münhasırdır. Onlar Risâle ile Üstadın değer ölçüsünü bilen kişilerdir. Zira medresenin müfredat programında olan bir kısım ilimlere âgâh olmak bir ömür gerektirdiği halde, Üstad bu ilimlerin tümünü kavrama nimetine kavuşmuş, tümüne akıllara ibret olacak şekilde kısa bir zaman içerisinde vakıf olmuştur. Bu harika hasletin hikmetini medrese uleması bil03.12.2009ır. Ben Üstadın, bu ilimlerin ilk mucitleri kadar tümüne vukufiyetine inanırım. Evet, asırlar boyu medreselerde okutulan bu ilimlerin hepsini kavrama kabiliyeti imkân harici olduğu için her bir âlim ancak bir iki ilme tam vâkıf olabildiği halde, Üstad bu ilimlerin tümüne ve ilâve olarak mektep bilimlerine de vakıf olmuştur. Bundan ötürü Üstadın bu yüce ilmî seviyesini ancak medrese âlimleri müdrik olabilirler ve ondan ibret alırlar.

Medrese hocaları ile alâkalı bu değerlendirmelerin yanı sıra, ehl-i mektebin Risâle-i Nur karşısındaki duruşuyla ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir?

Üstadın, Risâle-i Nur’a sahip çıkma görevini medrese ulemasına vermesi, mektep ulemasını sahiplikten ihraç etme mânâsına gelmez. Bilâkis, mektep bilim adamlarıyla medrese uleması arasında köprü kurup, Risâlenin ihtivâ ettiği ilim hazinesini yayma görevini ikisine taksim etmiştir ve bu iki grup ulemanın imtizacıyla maksudun hâsıl olacağını ilân etmiştir. Zira Risâle’nin Kur’ân’a verdiği mânâ, hem medrese ulemasına hem mektep ulemasına ışık tutmuştur. Her ikisinin, istidadı nispetinde Kur’ân denizinden pay çıkarabileceklerine kapı açmıştır.

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Benim son olarak söylemek istediğim çok şeyler var, ama şu noktaya dikkat çek03.12.2009meyi bir borç bilirim: Hiçbir âlim, bilim adamı, Risâle-i Nur’un içine girmeden ve derin denizine dalıp cevher aramadan uzaktan ona bakmasın, içine girsin incelesin, değerini ölçsün, müellifinin değeriyle eserin değerini ilmin ve insafın mihenk taşına vursun. Vursun ki ne kadar gerekli olduğunu, onsuz yaşamının imkân harici olduğunu bilsin. İçine girsin ki, hem kendisi mutlu olsun, dünya ve ahiretini kazansın, hem de başkasının kazanımına vesile olsun. İlâve olarak Üstad ile ilgili bir hatıramı sunmak isterim. Şöyle ki:

Ben ile hocam ve üstadım Şeyh Afif Hamidi medresede okurken, Üstad Bediüzzaman’ın sakal bırakmama konusunu açtık, hâşâ itiraz mahiyetinde değil, hikmetini anlamak için münâzarâ açtık. Sonra bir gece rüyada Üstad benim medreseme geldi, sakalı biraz uzamıştı, bir mahkemeye gidiyordu, onun sakalının uzunluğu dikkatimi çekti, kalbimde kesmesini arzuladım. O anda bana baktı ve dedi ki: “Senin tıraş malzemen varsa getir tıraş olayım.” Ben evime koşarak gidip ona jilet getirdim, bana jiletle tıraş olmayacağını, saç maki03.12.2009nesi varsa getirmemi emretti. Ben eve koşup saç makinesini getirdim. Onu tıraş etmek istedim, ama kendisi makineyi benden aldı ve tıraş oldu. Tıraş olunca içim rahat etti.

Sonra hocam Şeyh Afif’in ziyaretine gittim, hocamın da benim rüyam gibi bir rüya gördüğünü, Üstadın sakal bırakmama

hikmetinin derin olduğunu söyledi.

Evet, Üstadın, Sikke-i Tasdîk-i Gaybî – s. 189 ve Mektûbât – s. 34 bölümlerdeki gaybî işaretlerini ve Hicrî 1379 (1960) tarihinde vefat edeceğini, kabrinin açılacağını bir şiirle dile getirdiğini düşünürken ve her şeyin söylediği gibi çıktığına dikkat ederken büyük kerâmetlere mazhar olduğunu anlarız. Esâsen ailesiyle çevresinin ifadesinden anlaşıldığı gibi, doğduğu tarihten vefatına kadar yaşama dilimlerinin tümü harikalarla doludur.

45 yaşına kadar siyasetle de ilgilenerek dine hizmet eden “Birinci Said”, bir duraklama dönemi sonucu Şeyh Abdulkadir Geylani’nin maneviyât içerikli Fütuhü’l-Gayb eserini okuyunca “İkinci Said” dönemi başlamış, bu çerçevede siyasetten uzak bir üslûpla hizmete devam etmiştir. Risâlelerin tüm ülkeye ve Amerika gibi dış ülkelere yayılmasıyla “Üçüncü Said” devri başlamış; iktidara gelen Demokrat Parti’nin Risâle-i Nur’a sıcak bakması sayesinde Risâle-i Nur tab edilerek dünyanın birçok ülkesine dağıtılmıştır.

Üstad’la alâkalı Arapça, Türkçe, Kürtçe birçok kasidelerim de vardır.

Mustafa Tayfur Hoca: Risâle-i Nurları okumayan, ne kadar âlim de olsa cahildir

Muhterem Mustafa Tayfur Hoca, kendisiyle röportaj talebimize, aşağıdaki metni göndererek cevap verdi:

” Aziz kardeşim! Benim adım Mustafa Tayfur. 1938’de Batman’ın Gercüş ilcesine bağlı Çardaklı Köyünde dünyaya geldim. İlk tahsilimi 12 yaşında çevre köylerde yaptım. 14 yaşımdan tâ 18 yaşında askere gidinceye kadar 4 sene Suriye’de medrese tahsili yaptım. Askerliğiimi yaptıktan sonra Türkiye’de medrese tahsilime devam ettim. Yaklaşık 14 yıl süren medrese tahsilim müddetince; sırasıyla Sarf, Nahv, Mantık, Tefsir, Şeriat, Hadis okudum. Daha sonra dört mezhebe göre karşılaştırmalı Fıkıh okudum.

Risâle-i Nur’la tanıştığım yıl 1967... 14 yıl boyunca medresede öğretilen hemen hemen bütün ulûma vakıf olmama rağmen Risâle-i Nurlarla tanışıp, Nurları okuyunca ne kadar cahil ve yetersiz olduğumu anlamıştım. Halbuki Risâle-i Nur’la tanışmadan evvel okuduğum ilimlerin verdiği izzetle enaniyet derelerinde at koşturuyorduk. Allah’a sonsuz şükür ki, Risâle-i Nurları okudum ve çok istifade ettim. 14 yıllık Arapça tahsilimden aldığım feyiz ve iman nurlarını, Risâle-i Nurlarda çok daha kısa bir sürede ve daha fazlasıyla elde ettim.

Bilfiil yaşayarak anladığım şu ki; Risâle-i Nurları okumayan ne kadar âlim dahi olsa cahildir. Üstadımız iki türlü tefsirden bahsetmektedir. Biri maddî; yani lâfzî ve ibârîdir. Diğeri ise, mânevî yani hakikî tefsirdir. Birinci tefsir ihtilâflı, ikincisinde ise ihtilâf yoktur. Günümüze kadar 350 bin çeşit tefsir yazılmakla beraber, bu tefsirler arasında ciddî ihtilâflar mevcuttur. Ama Risâle-i Nur ikinci kısım tefsirlerin en parlağı, en yükseğı olmakla birlikte imanî hiçbir konuda ihtilâf bırakmamıştır. Aynı zamanda hiç kimsenin itirazına mahal vermeyecek bir sûrette imanî bütün mevzuları ispat etmiştir.

Bende eski medrese tahsilimden kalan kitaplar hâlâ duruyor. Günlük Nurlarla meşguliyetten sonra hadis ve fıkıh kitaplarımı da inceliyorum. Meseleler çok karışık, teferruatta insan boğuluyor. Bu nedenle bu asırda böyle eserlerle amel etmek çok sakıncalı oluyor, Risâle-i Nur her şeyimize kâfi geliyor. Şarkta çeşitli vesilelerle (taziye vb.) ilim meclisleri kurulur. Bu meclislerde yörenin meşhur âlimlerinin katılımıyla da ilmî bir münâzarâ ortamı oluşmuş olur. Ben de medrese tahsili almış olmam ve imam olmam hasebiyle fitrî olarak bu tartışmaların içinde yer alırdım.

Haliyle bu tartışmalara neden olan mevzular orada bitmez, günler süren araştırmalar neticesinde de maalesef işin içinden çıkamayarak, tartışılan mevzuyu öylece bırakırdık. Risâle-i Nurları okuduktan sonra anladım ki, bütün bu tartışmaların sebebi, yukarıda Üstadımızın anlattığı gibi, bizim sadece lâfız ve ibârî olan maddî tefsirlerle iştigal etmemizdi. Neticede bende şöyle bir kanaat bilfiil yaşayarak oluşmuştu. O da şu ki:

Nurları okuduktan sonra katıldığım bütün ilim meclislerinde istisnasız hiç kimsenin itiraz edemediğı, itiraz etse dahi ispat ettikten sonra ikna olduğu tek eser Risâle-i Nur olmuştur. Bu üstünlüğünden dolayıdır ki Risâle-i Nur’un karşısına hiç kimse aklıyla, mantığıyla veya ilmiyle çıkamamıştır. Şükürler olsun ki, Risâle-i Nurlar bütün dünyaya yayılmaktadır. Milyonlarca insan, Nur Risâleleriyle imanlarını kurtararak hidayete kavuşmuşlardır. Malûmdur ki Üstad Hazretleri de medrese tahsili almıştır.

Risâle-i Nurları yazmadan önceki kesbî, ilmî malûmatlarını medrese tahsili esnasında almış ve bu ilim ileride yazacağı Risâle-i Nurlara bir çekirdek olmuştur. Bundan dolayıdır ki, Üstad, Risâle-i Nurları medresenin malı saymıştır. Maalesef hâlihazır hocalar ve medrese âlimleri, izzeti ilmiyeden gelen enaniyetlerine mağlûp olup, yıldız böceği misâli azıcık ilimlerine kanaat ederek, Risâle-i Nurlara sahip çıkmadılar. Ama Allah’a şükür şu anda cahil bir çobandan tutun, en yüksek makamdaki devlet adamlarına kadar her kesimden insanlar Nurlara sahip çıktılar.

Bu arada yaşadığım bir hadiseyi de nakletmek istiyorum: Gercüş’te imamlık yapmakta iken tayinimi Mardin Nusaybin’e çıkarmak hususunda tereddüde düşmüştüm. Bu nedenle istihareye yattığım bir gece Üstadımız rüyama teşrif etmiş ve bana şunları söylemişti: “İstediğin yere gidebilirsin, çünkü sende Risâle-i Nur var. Bu Nurlar sayesinde sen ve çocukların hadisâtın tazyikatından İnşallah mahfuz kalacaksınız.”

Evet, her türlü tehlikenin kol gezdiği, herkesin maddî veya manevî fitne ateşlerine maruz kaldığı bir dönemin şarkında, Nusaybin’de, Risâle-i Nurların inayetiyle Cenâbı Hak bizleri muhafaza etti. Allah sizin gibi müdakkik Nur Talebelerinin adedini arttırsın. Yapacağınız bu çalışmalarda Allah yar ve yardımcınız olsun. Bâkî Hakkın birliğine emanet olunuz. Muhabbetle...

Mustafa TAYFUR